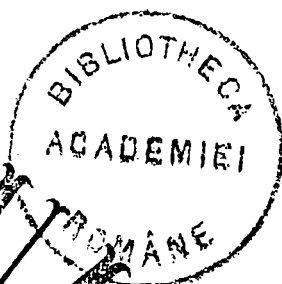

LITERATORUL

Apare Duminică

Duminică, 2 Martii 1880

Abonamentul: pe trei luni 4 lei, pe șase luni 8 lei. — Anunciurile: pe pagina 15 și 16 linia 50 b

Scrisorile nefrancate se refuză.

Administrația Str. Stirbey-Vodă No. 9.

SUMARUL: Aquarelă IV: Copilul de B. Florescu, — Juan, poezie de D. Zamfirescu, — Curs de analiză critică, de A. A. Macedonski, — Pescarul, poezie, — Copilăria lui Victor Hugo de T. M. Stoeneșcu, — Prietenul meu de Const. Drăgulinescu.

AQUARELE

IV

COPIIUL

iripitura păsărilor s'a liniștit în tufiș; copilul are să adoarmă, pe când
mumă-sa 'i cântă cu dulceață. De odată, scânteețoare și veselă, steaua de
seară se aridică de-asupra colinei albastrue; copilul încântat întinde brațele
spre dânsa, și neputând să o prinză, plânge. „Ce nebunic! Va străbate oare acest
astru spațiul spre a se cobori, ca să-ți îndeplinească pofta? Ast-fel grăește bom-
bonind rațiunea tatălui, și copilul plânge și mai tare. Dar frageda mumă zice cu
un suris: „Da, frumosul meu ângerăș, veți avea steaua. Ca să nu fie vestejită când
te veți deștepta, voiți merge la zori să ți-o culeg; dormi și pe leagănul tău o
vei vedea mâine.” Și în visul său, copilul posedă frumoasa floare a Cerului.

B. Florescu.

— o t a c —

JUAN

(Lui Dănila Ioanina)

Voï, cei ce bateți astă-dî la ușa bătrâneței,
 Adolescenți ce-acuma pașiți pragul vieței,
 Femei cu pacea 'n cuget, cu cugetul pe buze,
 Poeți iubiți de lume și iubitori de muze,
 Bogați uitați de soartă, regi, cerșetori, tirani,
 Câți ați trecut prin vârsta de opt-spre-zece ani,
 Avut-ați voi lungi ceasuri de dulce reverie,
 In care nici gândirea, nici inima se știe
 La ce cugetă una, la ce alta mai bate,
 Ci strânse la o laltă, se cate, tot se cate
 Fantazma mult iubită ce 'n zorile vieței
 Venea să vă șoptească legenda tinereței
 Cu scurtele ei ceasuri de dulce fericire,
 Cu dor de vitejie, cu visuri de mărire...?
 — Ați cunoscut vre unul o palidă femeie
 Cu ochii mari, sălbatici, cu corpul ca de fee,
 Un vis uitat de noapte, o umbră de fință :
 Spăimântătoarea năbră numită *indoință*...?

I

Juan era pe lume cum sunt ades pe cer
 Mici nurași albaștri ce în albastru pier
 Și care sbor prin spațiu ori unde'i duce vântul,
 Necunoscuți de ceruri, necunoscând pământul
 Și veseli când o rază din soare se coboară
 Să le sărute fața chiar dacă îi omoară...
 — Mai bine o minută cu raze dulci la sin
 De cât eternitatea cu vântul cel bătrân! —
 El are ochi albaștri, curați ca și azurul
 Dar încadrați de-un cearcăn, ce, desinând conturul
 Orbitelor, arată că-ades la luminare
 Juan își trece vremea 'n adencă cugetare.
 Privirea'i lină doarme la umbră de lungi gene,
 Iar corpul său molatic se odihnește-alene,
 Purtând pe brațe capul în semn de oboseală
 Și 'n inimă speranța, ce vecinic îl înșală.
 Juan nu scrie versuri. De și ades privește

Spre ceruri, are-un cuget ce nu'l mai părăsește:
 De-ar vrea Dumnezeirea s'arunce cu'n cuvânt
 În spațiu încă un soare și încă un pământ,
 Ar dovedi mulțimei fricoasă, speriată,
 Ce nici acum n'ar crede, cum n'a crezut odată,
 Că-aci, *soarele* umblă cu carul său de foc,
 Iar locul cel de jale, pământul, stă pe loc;
 Cum Galileu murise strigând „*e pur si muove*“
 Să strige și el astă-zî murind „*e non si muove*“
 Da, suflet are mare. Dar iarăși... — tristă soartă! —
 Din neagra 'ntunecime se 'ntinde-o mână moartă
 Și umăru'i atinge; un glas spăimântător,
 Strident s'aude 'n noapte: „Ești prea cutezător!“
 Știi cine e? E umbra cu ochii speriați,
 E trista îndoință. — Răspunde'mi ce mai cați
 Tu, soră bună-a morții, tu, iasmă fioroasă,
 Stupid schelet ce țării în urmă'ți lungă coasă,
 Să tai firul speranței deja prea mult scurtat?
 Ce vrei? Juan e ténér. Au iar te-au supărat
 Mărețele lui visuri, gândirile ce-ascunde?
 Ce ceri? Ce vrei? Răspunde. „O, nu — umbra'mi răspunde, —
 „Gândește-te tu singur: de s'ar putea a nume,
 „Să știe-așa de ténér un om, ce-ar fi pe lume
 „De-ar fi în spațiu încă un soare și-un pământ,
 „Atunci, la bătrânețe, aproape de moment,
 „Ar fi mai mare omul ca însu'și Dumnezeu;
 „Și-aceasta nu se poate!“
 — A zis... și 'n întuneric
 S'a dus...

II

O.. Goethe, umbră măreață de ateu!
 Gândirele țiguite din craniul tău sferic
 Au zăpăcit pe lume mulți creeri, mulți copii.
 Ce, n'ajungeau acele colori atât de vii
 Cu care spuneai lumii, în limba ta Germană,
 Cum Rinu'ți cântă ție legenda sa Renană?
 Cum, singur dintre oameni, știi seara unde pier
 Steluțele aprinse ce se cobor din cer?
 Cum numai tu ai darul de-a auzi în noapte

Spunîndu'şî zina dorul în năbuşite şoapte,
Iar codrul ascultând'o cum prins de lungi flori,
Işî scutură sărmanul frumoasele lui flori..?
Ce, n'ai ucis cu Werther destui naivi pe lume?
De ce-ai mai scris pe Faust...?

— O... Goethe! E renume

Inscris în cartea vieţii cu picături de sânge
Acela ce se smulge din sufletul ce plânge,
Acel ce se adună din strigătul pierdut
Al victimei. Tu însu'ţi prin tine-ai cunoscut
Aceasta...

— Supt a lampei lungi raze visătoare,
Juan gândea la lumea cea vecinic muritoare,
La trista destinată a unei frunze'n vînt
Ce-o are încă omul pe searbădul pămînt:
Pribeag de cînd se naşte, aleargă lumea 'ntreagă,
Cătînd, făr' de odihnă, o pasere pribeagă
Pe care-a botezat'o el însu'şî *fericire*. ;
Şi-o cată, o tot cată sermanul în neştire.
Iar dacă rar se 'ntîmplă în cale'i s'o 'ntîlnească
Indată vine moartea şi huma omenească
Curînd uitîndu'şî forma, în pulbere se schimbă
Iar paserca pribeagă prin lume se tot plimbă....
„ De ce dacă natura, nedarnică de bine,
„ Ne-a impletit viaţa cu 'n lung şir de suspine,
„ Noi oamenii. noi regi'i, să nu întoarcem firea
„ Găsind mijlocul himic de-a scoate *nemurirea*?
„ Ajunge o licoare, un elisir, o apă...
„ Sorbind'o omul tînăr viaţa îşi adapă
„ Şi-apoi etern pe lume rămîne fericit.
„ De ce nu? — E un secol de cînd Goethe-a ghicit
„ Gîndirea mea: Un geniu să scapere-o scînteie
„ Şi veţi vedea pe-a vieţii poetică alee
„ Perechi înamorate umblînd de sute de-anî...
„ De ce nu? — Alchimia mi-e încă cunoscută...;
„ Şi deacă din Metale licoarea prefăcută
„ Nu poate omenirii da şile mai senine
„ Voiu pune sânge, suflet, viaţa mea din mine!
„ — Dar oare... am eu geniu? — Da, am, îl simt, trăeşte... “

El bine nu sfârșise, când s'auzi un glas:
„Te 'nșeală egoismul, copile, te orbește....

— Ear vii schiloadă umbră cu desmățatu'ți pas?
Din negurile nopții acum ear te-ai întors
Să'î tai firul speranței din dulcî iluzii tors?
Ear vii să 'î superî pacea, să 'î tulburî fericirea?
El va muri sërmanul cătându'și nemurirea...
O știu! — Dar tu, ce cauți, ce vrei, ce'ți pasă ție
In ce chip își aruncă întinsa'î bogăție?
Pe visurile sale stăpân e fie care
Și cel sărac e încă mai mult ca or și care!
„— Eü știu prea bine, 'mî ție tăcuta *indoință*:
„De visurile voastre voi n'aveți conștiință,
„Dar dă omului aripî saü șoimului gândire
„Și ei își vor aduce sublima *nemurire*!
— O..., nu. E bine 'n lume ca or și care om
„Să treacă precum trece un singuratic pom:
„Să crească...; Să se 'mbrace cu-o haină majestoasă...;
„In juru lui să facă o umbră răcoroasă...;
„Să dea lăstari puternici, să ție piept la vânt
„Și-apoi să se prefacă tot ce-a mai fost, pământ.

III

Când lina aiurare a apei din fântână
Al vântului glas dulce poetic îl îngână;
Când luna visătoare, eînd din câte-un nor,
Își pierde-a sa privire în tainicul isvor;
Când trista *suferință*, uitând a sa menire,
Lipită de o stâncă rămâne 'n asupire;
Când dorul, însu'și dorul, eternul călător,
Ar vrea să se oprească din svânturatu'î sbor...
Atunci e ora scumpă a celor ce viscăză,
Acelor ce pe lume pot încă să mai crează
In sfânta poezie.

— Juan privea, pe gânduri,
Cum nori prin fața lunii treceau în rânduri, rânduri
Sau cum aprinse stele se coborau din cer
Pierind în nesfârșirea eternului eter...
Și-ades, uitând și lume și cer și nemurire,

El rămănea lungi ceasuri cu gându-în negăndire,
 Simțind cum vine somnul, cu degetele'î fine,
 Vrënd capul său pe brațe ușor să i-l incline.
 Era tăcere.

— Noaptea, cu portul său cernit
 Trecënd, privea fanare cu flacăra gălbie,
 Ea, cea care nu vede lumina în vecie.
 — Fereastra lângă care Juan sta adormit
 Se deschidea în stradă.

Maî albe de cât crinul
 Rotunde, două brațe spre dënsul se 'ntindeau
 Și două buze triste, maî triste ca suspinul,
 De dor înflorate, pe frunte'l sărutau.
 „Juan...“ șoptea o șoptă încet ca o gândire
 „Juan, vreî tu...?“ — El ênsë știind că'î este scris
 Ca pënë și iubirea s'o treacă tot în vis,
 Tăcea fiindu'î frică ca blănda nălucire
 Së nu dispară 'n noapte.

„Vreî tu...? Eu sunt a ta“
 Și buza 'n foc muiată cu foc îl săruta.
 El, tremurând, spre dâusa o mână își întinde
 Ear mâna lui fricoasă de talia'î se prinde...,
 Cum, nu era o umbră? Nu. El se încredințează.
 Atuncî deschide ochi: Să crează!... Să nu crează!...
 „Eü..! tu minune albă!... Cin' te-a trimes pe tine?
 „Ce pot să'ți dau eu ție? Ce-ai vrea tu de la mine?
 „Cunună împletită din raze de credință...,
 „Colan lung de suspine lucrat de suferință!..
 „Sunt triste pentru tine. Vreî tu un suflet mare
 „Se te urmeze 'n lume pe-a traiului cărare..?
 „Său inima'mî nebună vreî ție să ți-o 'nchin
 „A nopții visătoare însuflejit suspin...?
 „Ce pot să'ți dau eu ție destul de demn, de mare..?
 „— Tu poți să'mî dai iubire; eu vreau o sărutare..

IV

.....
 De câte ori de-atuncea, prinși braț de braț, ei sbor
 Spre noaptea cea trecută, cu cugetele lor!...

De câte ori găsindu'î chiar rumenele zori
 Nu i-a udat cu rouă ca și pe două flori...
 Și câte, câte planuri, pe *cosmosul* măreț
 Juan n'a scris de-atuncea cu gândul său isteț...
 Dar trista *îndoimță* în veci n'a mai venit....
 Juan e astăzi mare căci astăzi e *iubit!*
Duiliu Zamfirescu

Curs de analiză Critică

POEMA LEVANTE SI CALAVRYTA

(Urmare).

Să luăm acum aceste două versuri :

Vin să vadă jocul apei, să asculte plânsul mării,
 Să aspire adierea răcoroasă, dulce-a sărei.

Versul întâi e poetic, mai ales în al doilea emistih: „*să asculte plânsul mării.*“ Ciue a trăit pe marginea mării, știa în adevăr că vocea ei e tânguioasă adesea ori ca vocea în care tremură lacrimile nenorocirii.

Versul al doilea ênsé, e cu desăvîrșire defectuos: În primul emistih, d. Zamfirescu, calcă fără necesitatea subiectului, peste cezura : Cezura ar trebui să viă la: „*Să aspire adierea*“ iar nu la: „*Să aspire adierea răcoroasă.*“ Cu toate că Victor Hugo calcă în versurile sale peste cezura, el nu este mai puțin blamabil pentru aceasta. Călcarea cezurii, transformează adesea versul în proză, versul ne distingându-se din proză numai prin un număr de silabe, egal în versiune etc. și prin cezura. Călcarea peste cezura e permisă numai atunci, când e menită să adauge la frumusețea versului, ca de exemplu în următoarele ale lui Chénier :

..... Une plaie ardente, envenimée,
 Me ronge, . . . avec effort je respire . . . et je crois
 Chaque fois respirer pour la dernière fois!

Aicea, călcarea cezurii, devine de un efect rar, pentru că arată suferința bolnavului și greutatea ce pune, pentru a putea să articuleze cuvintele.

Nu dar pentru a produce vre un efect, autorul nostru, 'și-a permis a trece peste această regulă ci numai pentru că se poate să lpuie acest vers pe hârtia, spre a servi de perechiă celui d'ântăiu. Lucrul devine și mai evident, dacă vom mai considera că nu avea nevoie să mai califice *adierea serii* zicându'î *răcoroasă* și mai zicându'î apoi și *dulce* :

« *Să aspire adierea răcoroasă dulce-a sărei*

În fine, din *seară* putea să facă *serii*, dér nu 'î este îngăduita pentru a putea să rimeze, să închidă pe e de la *serii*, în *ă*, și să facă *sării*.

« Zantiote cu lungi gene, spune-ți unde-ți Calavryta ?
 « Unde e stăpâna voastră? Căci, pe Venus Pandemos,
 « Am trecut o noapte 'ntreagă, întrebând cerul frumos
 « De nu are, printre stele, vre o stea rătăcitoare
 « Ce-a venit din altă lume, luminând ea și un soare
     « Stelele din jurul ei ;
 « Am cătat'o pe la vânturi; am oprit noaptea din cale
 « Întrebând'o de nu are printre spiritele sale
     « Sufletul unei femei ;
 « Cercetat'am marea lină, vrând să știu dacă în unde,
 « Printre albe Nereide, marea ănsă-și n'o ascuude...
 « Dér, nimic! — Cer, noapte, mare, lung la mine aș privit
     « Șau zimbbit! »

În versurile d'ântéiu numele de *Zantiote*, *Calavryta*, și mai ales *Venus Paudemos* dau multă culoare locală; — versul :

« De nu are printre stele vre o stea rătăcitoare, »

este, pentru ce n'am spune-o, foarte bun, dér nu se ridică de-asupra versului obținut cu înlesnire și care se numește vers comun. Aceste întrebări făcute stelelor *despre vre o rătăcitoare*, au ajuns ca rozele de pe gurițe rimate cu florile de priu cosite séu ca acele vecinice fecioare cu sîn de crin. În poezia franceză, ajunsese de asemenea un timp, în care poeții, nu mai vorbeau de lună de cât ast-fel :

..... « Que ta lumière est douce
 ..... « Quand tu dors sur la mousse ;
 « Quand tu trembles, le soir, à travers les rameaux » . . .
 séu :
 « Quand tes pâles rayons se bercent sur les eaux »
 séu :
 ..... « caressent les eaux »
 séu în fine :
 ..... « flottent sur les eaux »

Pentru acești poeți, totul era *azur séu cer pur* ;

Pentru versificatoriș noștriș, pentru o mulțime de pretinși criticiș chiar, a sbura prin stele, a devenit o adevărată mania : *stelele rătăcitoare* este suprema lor fericire. *Raze aurii séu aurele, stele și stelute, cer senin, câmpii verzi, zefiri rătoritori, riuri murmurătoare, vâlcele însmăltate cu flori*, acesta este dicționarul dumnealor poetic.

Eu le începusem o satiră. Dér fiind-că ar fi să le fac prea multă onoare și n'o merită, me mulțumesc să transcriu aici, pe sărite, câte va strofe din ea. Eată-le :

«Nu pot să zbor cu voi pe-o raz ă...
 Mi-e frică luna să nu cază
     Să ne turtească împreună,
 Cá 'n ladul cel de grozăviă
 Am merge în tovărășiă
     Ș'atuncea : Noapte bună !

« Dér dintr'a mea juniă dusă
 În intristarea mea nespūsă
     Mai am pe ne-acceptate
 Ca să 'mpletească încă ghirlante
 Pe fruntea sfintelor amante
     Un șir de foi uscate !

« Voi preferați în lăcrămioare
 Ca într-o baie răcoritoare
 Să v'afundați pînă la git
 S'ast-fel din apa lor căldicioasă
 Să dați afară o cărticică
 Bună de leacuri și de urit.

« Ei! Ce vreți?... Poate c'aveți dreptate
 Și puteți plânge, în libertate,
 Dureri pe carii nu le-ați simțit!
 Le puteți pune și pe hârtică...
 Lumii ce'i pasă?... Ce'mi pasă miă?...
 Nu vă voi spune ce-am suferit!

« Marturi zadarnici nu vă voi face
 A suferinții care 'n pept zace,
 Adevărata durere, tace!
 Și-ascunde fața și plânge 'n umbră:
 O scîia numai noaptea cea sumbră
 Care-o 'nveleşce ca 'ntr-o manta!
 În cât de visuri, vă cer ertare,
 Nu pot să umblu pe nori călare
 Când pot la dînșii a mă uita!
 Ca să bat câmpii cum fac nebunii
 Nu să măi poate ca să mă 'nvăț...
 Alții să umble călări pe băț...
 Genul meu este al Rațiunii!

« Rima din urmă mi-aduce-amînte
 C'am pus pe iune de trei silabe
 De la pășune, venind pe labe
 Un critic însă mă cam desmînte;
 Urmeze-și treaba că'i fac hatîrul,...
 De-o vrea pășunea să-și prelungească
 Niminî nu are ca să 'l oprească
 Și cal de astă-zî va fi catirul!

« Aici de sigur că este vreme
 Am lua seama și a mă teme
 C'am început-o cu foî uscate
 Și le pui toate amestecate;
 N'am spus nimica despre delire,
 Nu este 'n versu-mî nici-o simțire.
 Ba chiar și schioape, când isprăvesc
 Cu foarte multe mă pomenesc,

« Nu e 'ndoială pînă la ceruri
 Nici de-astă-dată nu m'am ureat:
 N'am pus enigme de deslegat!
 În poeziă nu am misteruri,...
 Tot ce-am scris este rațional!
 Proză rimată, curată proză
 Că 'n cer aș face stranie poză!
 Calea de mijloc iar n'am ținut
 Dacă 'n vîzduhuri nu m'am perdut,
 Șar fi fost bine, barim p'o stea

Ca să 'mî iaş şborul pînă la ea.
 Ş'ajuns acolo, să bat în cer
 Un cuiu de sur s'eu chiar de fer
 Ca să'mî leg sacul şi să mă leagăn;
 Intrând 'nauntru ca într'un leagăn;
 Să v'ed pămîntul stînd la picioare
 Şi dînd t'ërcoale pe lîngă soare,
 Iar între soare şi 'ntre pămînt
 Să stau se cînt!

« Vînturî turbate gîseam destule
 Cîte şi 'n lume fîinţe nule!
 Raze din stele lezne gîseam :
 Putcam prea bine se iaş un dream !
 Praful de aur, orî-cum, nu strică,
 În cantilate mare s'eu mică!
 Destul s'ajungă se poleiască
 Că trecî chiar marfă dobitocească ;
 Gîseam în fine un dram s'eu done
 Din Aurora cu buzî de rouă;
 Şi chiar acele comete anticî
 Care se plimbă cu cozi giganticî,
 Puteau prea bine ea se 'mî dea miă
 Dintr'alor coadă portocaliă
 Macar un 'petec se 'mî înfăşor
 Gîndul meu vecînic rătăcitor!

Fireşce că aceste versuri sunt departe cât cerul de la pămînt de a se aplica lui Zamfirescu; ne pare ênsê r'eu, că de şi numai într'un singur vers a căzut şi un adevărat talent ca al s'eu în *stelele rătăcitoare* care fac marele defect al tuturilor versurilor noastre de cînd Alexandri a dat semnalul acestei duiioase astronomii..

«Ca stele trecătoare ce las un întuneric adînc în urma lor!»

Unde êsê Zamfirescu devine admirabil este în această parte a versurilor sale:

« Am cătat'o pe la vînturî; am oprit noaptea din cale
 « Intrebând'o de nu are printre spiritele sale
 « Sufletul unei femeî;
 « Cercetat'am marea lină, vrînd se sciu dacâ în unde,
 « Printre albe Nereide, marea ênsăşî n'o ascunde...
 « Dêr, nimic! — Cer, noapte, mare, lung la mine au privit
 « Ş'au zimbit! »

Am cătat'o pe la vînturî este hazardat de sigur, dêr este o monedă poetică care nu prea a fost pusă în circulaţiă. Prin urmare nu i s'a şters lîscaia ea *stelelor* şi *aurelelor*; în schimb ênsê: *am oprit noaptea din cale* intră în domeniul stilului numit sublim. Şi pentru ce a *oprit noaptea din cale* îndrăgostitul Levante, dacâ nu pentru a o întreba, tot plin de gîndul ei, dacâ cum-va are *printre spiritele sale sufletul unei femeî*..

Pentru ce cercetează *marea lină*, dacâ nu pentru aceasta? Marea putea s'o ascundă printre albele sale Nereide...

« Dêr, nimic! — Cer, noapte, mare, lung la d'ensul au privit
 « Ş'au zimbit! »

Acest vers e atîta de frumos în cît nu are trebuinţă de a fi analizat cu de amănuntul!

Poetul să ridică aici la adevărata înălţime a poeziei! Ce bize êste zis că *cer, noap-*

te, mare, au privit lung la densusul și drept orî-ce răspuns, au zîmbit, Nimic nu este de prisos și totul este pus la locul său!

Zantiotele rid toate, iar Thaisa le oprește
— O!... Levante Hyacinthus, eu ți-o spun într'un cuvânt
Ești frumos d'orî viața ce'n orî-care grec trăiește..
Tu o cauți printre stele, ea te 'nșală pe pământ! »

Pentru ce n'are viața ce 'n orî-care grec trăiește? Tocmai pentru ca o cantă *printre stele*, pe când ea îl *înșală pe pământ!* Numele croulului poemei este apoiu atît de frumos: *Levante Hyacinthus!*...

În aceste versuri, găsim cam vulgar: *cu ți-o spun într'un cuvânt*. Mai găsim încă pe *într'un cuvânt*, adus acolo și ca umplutură și ca necesitate de rimă.

Aci se oprește despărțirea întăia a poemei. Cea de a doua înc pe printr'o descripțiune admirabilă, demnă de orî-ce mare artist:

Subt o boltă 'ncondeiată cu lungi litere arabe
Unde aurul se leagă cu granitul African,
Unde stau, eșii din ziduri sphinșii dormitând pe labe
Ce port vase de-alabastru, stîlpi cu capiteluri albe,
E întinsă-o masă mare de porfir Egyptian!

Mă multă maiestate și frumusețe în descripțiune'mi aduc aminte să ficitit de mult în Românește. E de observat, cutezanța de expresiunii a poetului și cât de bine îl prinde!.. Ast-fel, de sigur că puținii ar fi zis: Subt o boltă 'ncondeiată. Cu toate aceste, *încondeierea* boltei, când e vorba de litere, e foarte la locul ei și mai are și darul de a ne surprinde prin noutatea întrebunțării.

Versul:

« Unde aurul se leagă cu granitul African, »

este plin de maestate.

Vedeți după aceasta cât de natural, *es sphinșii din ziduri dormitand pe labe și purtând vase de-alabastru!*...

Stîlpi cu capiteluri albe sunt aduși cam *ex-abrupto* și nu prea stau în legătură cu restul. Nu că ar fi trebuit să lipsească! Din contra; însă credem că trebuia pentru că să nu lipsească trăsura de unire pe care n'o găsim nicăeri, să fi pus *sphinșii ce es din ziduri*, între *acei stîlpi cu capiteluri albe*, sau, să fi pus orî cum ar fi crezut poetul, însă să nu fiă azvêrliți pe hărțiă ca o umplutură în acest tablou grandios: Într'un cuvânt, să se simtă necesitatea lor de a figura.

D'orî după cum sunt puși, au aerul de a fi purtați în spinare de sphinșii cei dormitând pe labe o dată cu vasele de alabastru despre care ne vorbește.

« Unde stau eșind din ziduri sphinșii dormitand pe labe
« Ce port vase de-alabastru, stîlpi cu capiteluri albe. »

Ceea ce ne mai displace este că *labe* rimează cu *slabe*, cu *arabe* etc d'orî nu și cu *albe*.

Capiteluri este o nouă expresiune introdusă în limbă și felicităm pe d. Zamfirescu în privința ei: În franțuzese este *Chapiteaux*, d'orî noi, în Românește, nu aveam cu ce o traduce.

Versul:

« E întinsă-o masă mare de porfir Egyptian »

este foarte potrivit cu tabloul întreg, însă că *o masă de porfir e întinsă* este o greșală. Să poate zice: *e întinsă o masă de pânză*, d'orî de porfir nu.

Luăte în total, versurile de mai sus constituiesc o descripțiune măreață. Cititorul să

arede în adevăr transportat într'unul din acele palaturi fermecate, minune a vechiei arhitecturii arabe ale cărei remășițe umplu încă Spania și cari au făcut să strălucească cu atâta splendoare sub Domnia Maurilor, orașele Granada, Seviglia și Cordova.

(Va urma.)

Al. A. Macedonski.

Pescarul

Legendă

O! Pescarul era ténér;
El mâna, cu nepăsare,
Barca peste marea 'ntinsă,
Ce mugea în depărtare.

Printre unde turburate,
Iși ridea de valul greū;
Căci în pept avea iubirea
Și în cer pe Dumnezeū!

De o dată isbucnește
Depărtata vijelie,
Undele ca gânduri negre
Daū năvală în mânie.

Vaī, pescarul era ténér;
Ensă valul era greū:
Dragostea ș'or ce speranță,
Aū rămas la Dumnezeū!

Dumnezeū!... Fulgerul cade...
Tunetele vuvuesc...,
Marea se ridică 'n ceruri,
Cerurile o trăsnesc!....

.....
.....

N'aī văzut oare pe maluri
Vre o luntre sfărămată,
Care stă, de-atâta vreme,
In nisipuri îngropată?

Ziua lêngă ea se-oprește
 Obositul călător;
 Noaptea tainic e bătută
 De un val spumegător!

O legendă povestește,
 Că pescarul, pe furtună,
 Inșirat oase cu oase,
 Umblă 'n ea zile și luni!

Th. M. Stoenescu.

PRIETENUL MEU

I

Ți s'a întâmplat vr'o dată, domnule cititor, să stai ceasuri întregi la gura sobei, neclintit și pe gânduri? Asta i se întâmpla mai tot-d'a-una — iarna — unui prieten al meu, pe care nu'l mai numesc de oare-ce nici nu'l cunosc; un soiu de poet, ast-fel poreclit de camaradii lui de școală cari purtau ghetile lustruite și părul frizat.

— Adevărul e, că era poet prietenul meu, de și nu făcea versuri; poet prin inimă și cugetare.

Prietenul meu era și sărac, așa de sărac chiar că de multe ori nu avea ce să mănânce; cu toate astea, fetul nu'i lipsea nici o dată din sobă. De ar fi fost flămând de două zile, și de ar fi avut un leu numai în buzunar, mai iute l'ar fi cheltuit pe lemne de cât pe mâncare. Ast-fel l'am cunoscut, într'o zi de iarnă — iarna grea grozav — pe când locuiam în București, în același otel și pe același coridor.

Era bolnav bietul băiat — bolnav de sărăcie.

Cumpărasem lemne în ziua aceea și le aședam în magazie, gândindu-mă la nenorociții cari trăiesc iarna fără foc, când slujnica otelului me puse în curentul vieții lui.

— De ieri, a isprăvit lemnele, 'm'i zise ea terminându'i biografia și privind cu rivna la uă sarcină rămase pe pragul magazii. Bietu băiut e și bolnav după ale-l-alte toate.

Lăsați lemnele pentru vecinu meu, și porunci slujnicii să-și ducă o dată cu lemnele și un borcan de dulceață bună de trandafiri, ce 'm'i trimisese o mătușe a mea — foarte îndemânatică în asemenea lucruri.

Când intrați acasă pe la meșul nopții, vecinu nu dormea. Focul, singura lui mângăere, îl însănătoșise: fredona deja prin odae un cântec vechiu, ce'l avea tot-d'a-una în gură.

Adoua-zi, abia avusesem vreme să me îmbrac, când îl auzii la ușa cerându

mî voe să intre. Îi deschisei și mă găsiî fața în față cu un tînăr, ca de vre o două-zeci și cinci de ani, înalt, slab și foarte galben, cu toate astea frumos; una din acele frumuseți clasice cari reprezintă mai tot-d'a-una o inteligență superioară și un caracter distins. — După ce mă privi câte-va secunde cu ochii lui albaștri — în cari i se reflecta bunătatea inimei, — îmi adresă câte-va cuvinte de mulțumire pentru serviciul ce-î făcusem în ajun.

Umplusesem, în dimineața aceea, soba de lemn care căci suferisem și eu de frig, cu vre-o câte-va zile înainte. Soba bubuia ca o mașină cu vapor și părea lacomă de nutrimentul ce-î refuzasem câte-va vreme. Îl invitaî pe un scaun, în fața focului, și primi cu cea mai mare plăcere.

— Observ cu mulțumire, că te deosebesc de cea mai mare parte din tinerii cari urmeză în scoalele noastre, îmi diste el eșind pe ușă, — după ce șezusem de vorbă un ceas și mai bine.

Această din urmă frază fu trăsura de unire a caracterelor noastre, pecetia pusă pe contractul prieteșugului ce-î încheiasem încă din ajun. — Ne despărțirăm dar prietenî, și foarte mulțumiți de întimplarea ce ne pusese inimele în comunicare. Zidul, ce ne despărțise până în ajun, se făcu confidentul tainelor noastre — căci ni se întimpla de multe ori să vorbim mai toată noaptea, fie-care din odaia ce ocupam.

Iată, în scurt, prin ce întimplare i-am făcut cunoștința prietenului ăstuia al meu, fără nume, care astă-zî locuște într'un cimitir oare-care, alături poate — și tot atât de odihnit — cu vr'unul din aceia care îl stropiau pe stradă cu trăsurile lor și care i-ar fi refuzat o bucată de pâine, dacă s'ar fi încercat să le-o ceară.

M'a costat foarte mult pierderea lui.

Astă-zî chiar, după atîta vreme, când mi se întimplă să stau la gura sobei, mi-e peste putință să nu mă gândesc la el — ca la singurul prieten al copilăriei — și să nu-mî simț inima strângându-se de durere.

A murit sărac, dar a murit bine căci a fost îngropat ca tot creștinul, grație ajutorului ce-am fost în stare să-î dau până la locuința lui din urmă. N'a lăsat nimic după dînsul — nici mamă, nici tată, nici al noulea neam; chiar numele, ce am pus să i se scrie pe piatra după mormînt, s'a șters. Acum, se odihnește precum a și trăit: neșarî de nimenî.

Am fost cu dînsul, două ani aproape, în cea mai strînsă legătură și am folosit mult; pe lângă că era inteligent, era și instruit. M'a făcut să înțeleg multe lucruri pe cari în copilăria mea abia puteam să le zăresc. M'a învățat filozofia lui — o filozofie aparte — care se rezumă în cuvîntul atît de simplu și cu toate astea atît de ne-înțeles de omenire: răbdare.

Și nu știu, zău, ce ar avea alta de făcut pe pămînt toți cei aruncați de întîmplare în mijlocul lumei, fără alt sprijin de cît acela al muncii lor și fără altă nădejde de cît în Dumnezeu?

Am spus mai sus, că am trăit împreună două ani. După asta, ne-am despărțit. El s'a dus ca intendent la moșia unui proprietar mare, crezînd că o să-și poată restabili sănătatea respirînd aerul curat de țară. Eu, am plecat în streină-tate, unde, după ce am cheltuit câțiva bani ce 'mî căzuse în mână, m'am întors în București mai sărac ca tot-d'a-una. În tot timpul acesta nu ne-am scris o singură dată.

La întoarcerea mea în țară, după ce i-am adresat câte-va scrisori la moșia unde îl știam și după ce l'am căutat tot Bucureștul fără să dau de el, mi-am închipuit că a murit, și 'mi părea foarte rău că nu apucasem să 'l mai văd.
(Va urma) Cost. Drăgulinescu.

Viața lui Victor Hugo

Copilăria lui

(Urmare)

Micul Victor care era să devină unul din cei mai mari autori dramatici, privia, cu o nespusă plăcere și atențiune, or ce joc de scenă, or ce mimică punea în evidență actorul. În fine, D-na Hugo plecă pentru Madrid unde locui cu bărbatul său în palatul Masserano. — În tot timpul cât micul copil stătura în noua lor locuință, vizitaseră toate apartamentele palatului. Camera ce le plăcea mai mult era sala unde erau espuse tablourile personajelor ilustre ale secolelor trecute. — Dar pe când cei alți copii se jucau, Victor se așeza în câte un colț al sălei, privind, ore întregi, tablourile din fața lui. — Acestea îl inspirau poate pe autorul lui Ernani, și mai ales faimoasa scenă a tablourilor, în care Don-Ruy-Gomez, refuză, în numele stremșilor săi, de a preda regelui pe oaspele său, pe care deja îl cunoștea că 'l este rival.

D-l Hugo, se îngriji de educațiunea copiilor săi: Pe Abel, care era în etate de 12 ani, îl puse între Pagii regelui, dupe cererea lui Ioseph, care promitea tatălui, că fiul său va ajunge departe. Pe Victor, care avea o mare aplicațiune pentru studiu, și pe Eugeniū îi dete în *Colegiul Nobililor*, pus sub direcțiunea călugărilor.

Cu începerea anului 1812, afacerile francezilor luară o față cu totul rea în Spania, ast-fel că generalul Hugo, crezu mai prudent să 'și trimită familia în Franța, oprind în Madrid numai pe Abel.

Victor rezi casa și grădina din castelul Feillantines, pe care el le va cânta mai târziu. D-na Hugo, fu în momentul de a pune pe fiul său în colegiu; ea se decise însă pentru un mod de studiu mai liber, în sinul familiei; educație, care de sigur a avut mare înfrumusețare asupra modului de a cugeta al poetului. — D-na Hugo citea mult, și fiind cărțile le dadea și copiilor săi să le citească. De multe ori trimitea pe copil la Bibliotecarul său, pentru ca să 'și aleagă cărțile dupe placul lor. Totul plăcea gustului acestor mici cititori: proză, versuri, memorii, viajuri etc. etc.

Ast-fel între altele ei citiră pe *Rousseau*, pe *Voltaire* și chiar pe *Diderot*...

Victor și Eugeniū își petreceau orele cultivând grădina, de multe ori chiar udând-o cu propriile lor mânușițe. Poate de atunci a mai rămas lui Victor-Hugo plăcerea ce posedă și astăzi de a cultiva singur grădina sa.

La 21 Decembrie 1813, D-na Hugo, părăsi Castelul Feillantines și se mută în strada *Cherche-midi*, în fața consiliului de rebel. Noua locuință nu avea caracterul și spațiul precedentei; dar avea o frumoasă aparență: era un vechiu Hotel din timpul lui Ludovic XV-lea.

Generalul Hugo, nu remase mult timp încă în Spania, dupe depărtarea femeii sale. În urma mai multor expedițiuni ce făcu cu regele, se întoarse cu fiul său Abel în Paris. Abel era acum de 15 ani și Victor atinsese pe al trei-spre-zecelea — Mergând adesea cu părinții lor la Teatru, se desceptă în ei dorința de a avea un teatru la dânsii acasă și a

debuta ast-fel pe scenă. Pentru acest scop ei își aleseră o cameră, care era deșeuată, și pregătiră scena, Lipsia piesa: Victor Hugo, făcu prima sa operă dramatică, *Palatul în cântat*. În ziua hotărâtă pentru reprezentațiune la care trebuia să asiste toți amicii de butanșilor, se întâmplă un accident neașteptat. Tatăl, care găsea că studiul ce făcuseră până atunci copiii săi nu avea o bază solidă, crezu că sosise timpul de a se gândi la viitorul celor ce 'i purtau numele. — Generalul, care visa pentru dânsul scoala Politecnică, le căută un institut preparatoriu: găsi unul în strada *Sainte-Marguerite*, și îi conduse acolo, tocmai în ziua când era să se reprezinte *Palatul încântat*.

Institutul Cordier, ce tatăl alesese pentru preparațiunea fiilor săi, era departe de a fi un *palat încântat*. Strada *Sainte-Marguerite*, coprină între închisoarea l'Abbaye și trecerea *Dragonului*, de care Victor Hugo era să 'și aducă aminte în *Mizerabili*, era o stradă întunecoasă și afumată.

Directorul Institutului, D-l Cordier, era un fost preot, un bătrân cu aspect bizar, pasionat de Jean-Jacques-Rousseau, de la care adoptase până și costumul armean.

Cei doi frați nu fură puși la un loc cu ceilalți elevi; Generalul vrând ca ei să treacă mai curând cursurile claselor preparatorii, rugase pe Director să-i pue deosebit; astfel că educațiunea și studiul lor să fie cu totul diferite de ale celor alți scolarî.

Peste câte-va zile, însă, noii pensionarii își făcură o mulțime de prieteni; astfel că în scurt timp, veselia succedă întristării. Apoi ce 'i oprea de a introduce în institut reprezentațiunile teatrale, întrerupte așa de iute la dânsii acasă? Ideea propusă într-o recreațiune, fu priimită cu mare entuziasm. Dar acum nu mai era vorba de un simplu joc; teatrul era să fie mult mai adevărat. Se alese sala cea mai mare, tablele împreunate formară scena, suporturile lor formară culisele, lămpile formară rampa și băucile serviră parterului. — Repertoriul nu fu greu de găsit. — Costumele cele mai ușor de confecționat erau cele militare. Cu carton, cu hârtie aurie și argintie se făcură coifuri, ipolete, galoane de decorațiunî, săbiî etc. etc.

Un dop de plută ars până la carbonizare, servia pentru facerea mustăților. — Cât pentru repertoriu erau însărcinați cei doi frați, care aleseră natural subiecte eroice. Singura dificultate era distribuțiunea rolurilor: Inamicul Francezilor fiind tot d'auna învins, nimeni nu voia să fie inamicul. — Victor găsi cârligul: hotărâ ca fie care să facă pe inamic la rândul său. — El merse chiar pînă acolo cu complexiunea, în cât, el autorul, priimi să joace rolul unui simplu ofițer, numai ca să dea exemplu; eusă în general juca rolele principale.

(va urma)

Th. M. Stoescu.